

TWIERDZA KRYM. 5 LAT PO ANEKSJI [ANALIZA]

Krym w pięć lat po przeprowadzonym 16 marca 2014 roku, po wprowadzeniu rosyjskich wojsk "referendum" legitymizującym aneksję, stał się jedną z najważniejszych baz wojskowych Rosji, pozwalającą na projekcję siły w rejonie Morza Czarnego i tworzenie strefy antydostępowej (A2/AD). O tym, jak rozwinęła się rosyjska obecność na półwyspie, pisze Marcin Gawęda.

O anektowanym przez Rosję Półwyspie Krymskim mówi się czasami „twierdza Krym”, bowiem w trakcie ostatnich kilku lat doszło do nieprawdopodobnego zmilitaryzowania półwyspu. Na Krymie stacjonuje obecnie potężne zgrupowanie, dysponujące znacznymi możliwościami ofensywnymi, a sam półwysep jest "bańką" antydostępową w rozumieniu strategii A2/DA. Poniższa analiza jest próbą przedstawienia struktury krymskiego zgrupowania oraz jego siły i środków.

Włączenie Krymu w skład Federacji Rosyjskiej w marcu 2014 wiązało się z utworzeniem na półwyspie silniejszego niż wcześniejszy komponentu wojskowego. Aneksja całego Krymu oznaczała, że zasoby Floty Czarnomorskiej będą niewystarczające w stosunku do sił, jakie dowództwo Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej chciało mieć na półwyspie.

Narastanie sił na Krymie przebiegało w dwojaki sposób. Po pierwsze, opierano się na ukraińskim składzie osobowym - żołnierzach, którzy nie chcieli opuścić Krymu i złożyli przysięgę na wierność Rosji. Tym samym wielu oficerów i żołnierzy Sił Zbrojnych Ukrainy stało się oficerami i żołnierzami SZ FR. Po drugie, na teren półwyspu przetrucano pododdziały z terenu Rosji, które zmieniały swoje miejsce dyslokacji czasowo (rotacyjnie) lub na stałe.

Już we wrześniu 2014 r. przystąpiono do formowania nowych związków taktycznych - rozpoczęto tworzenie nowej brygady, samodzielnego batalionu ochrony brzegowej oraz pułku artylerii. W znacznej mierze bazą rekrutacyjną dla nowych jednostek stali się żołnierze ukraińscy, którzy przeszli na służbę rosyjską. Jeśli w styczniu 2014 r. na terenie Krymu znajdowało się ok. 12,5 tys. żołnierzy rosyjskich, to we wrześniu 2016 ich liczbę szacowano na blisko dwa razy więcej, liczba wozów opancerzonych czy systemów artyleryjskich wzrosła kilkakrotnie, ponad dwukrotnie liczba samolotów i śmigłowców, dwuipółkrotnie wzrosła ilość dostarczanego dla garnizonów na Krymie paliwa.

Wkrótce po formalnym utworzeniu jednostek przystąpiono do intensywnego szkolenia i zgrywania oddziałów na poligonach na Krymie (np. na poligonie angarskim w Górach Krymskich). Formowanie licznych związków taktycznych zaczęto jeszcze w roku 2014 i kontynuowało w latach następnych.

Zdecydowana większość zgrupowania wojskowego na Krymie to jednostki regularnej armii podległe Ministerstwu Obrony, w operacyjnym podporządkowaniu sztabu Floty Czarnomorskiej (FCz). W skład „garnizonu fortecy” wchodzi także też formacje nietypowe, jak np. obrona terytorialna (jednostka skadrowana), oraz podległe innym resortom siłowym. Do tych ostatnich zaliczyć można Wojska Pograniczne FSB, czy powołana na bazie Wojsk Wewnętrznych MSW, tzw. Rosgwardia. Rola Straży Granicznej FSB, w tym jej morskiego komponentu, uwidoczniła się szczególnie po zakończeniu budowy mostu oraz zaostreniu sytuacji na Morzu Azowskim i - de facto - zamknięciu dla strony

ukraińskiej Cieśniny Kerczeńskiej.

Komponent naziemny zgrupowania na Krymie

Dowództwo 22. KA, Symferopol

Informacje o formowaniu na Krymie dowództwa 22. Korpusu FCz, ze sztabem w Symferopolu, pojawiły się w grudniu 2016 r. Warto wspomnieć, że na półwyspie istniało w czasach ZSRR dowództwo szczebla korpuśnego – 32. Korpus – stąd zapewne początkowo w mediach pisano o numerze 32 nowego korpusu, tymczasem ostatnie doniesienia wskazują, że jest to numer 22. Powołanie do życia dowództwa szczebla korpuśnego wskazuje na znaczne zwiększenie się potencjału bojowego na Krymie. Dowództwo tego szczebla pozwala także na operacyjne podporządkowanie mu wielu związków taktycznych, np. przerzuconych ad hoc na półwysep.

- 810. Samodzielna Brygada Piechoty Morskiej FCz, Sewastopol

Jednostka uznawana już od lat za doborową, zwiększająca swoją efektywność bojową, co wyraźnie widać po uczestnictwie w kampanii syryjskiej. Trzonem brygady są trzy bataliony piechoty morskiej (w tym desantowo-szturmowy, ze specjalnością desantów spadochronowych i śmigłowcowych) oraz kompania rozpoznawcza, kompania strzelców wyborowych (snajperów) dywizjon artylerii i inne pododdziały. Trzon brygady (m.in. dwa bataliony piechoty morskiej) stacjonuje w Sewastopolu.

- 501. Samodzielny Batalion Piechoty Morskiej, Teodozja

Jednostka powstała po aneksji Krymu. Batalion sformowany na bazie dwóch batalionów ukraińskiej piechoty morskiej (501. batalionu MP i 1. batalionu MP) oraz innych pododdziałów. Batalion przejął numer po ukraińskim poprzedniku. Trzonem batalionu są trzy kompanie piechoty morskiej (w tym jedna desantowo-szturmowa) oraz bateria moździerzy.

- 126. Samodzielna Brygada Brzegowej Ochrony, Perewalne koło Symferopola

Sformowana na bazie ukraińskiej 36. Brygady Wojsk Brzegowych stanowi trzon 22KA. Jej dowódca płk. Siergiej Storożenko i ok. 70% żołnierzy to dawni żołnierze brygady ukraińskiej, którzy przeszli na służbę rosyjską. Zdecydowana większość żołnierzy to kontraktowcy. Brygada składa się z trzech batalionów o różnych profilach (batalionu górskiego, zmechanizowanego i piechoty morskiej (najprawdopodobniej jest to wspomniany wyżej 501. batalion) oraz pododdziałów wsparcia, w tym m.in. batalionu pancernego (T-72B3), dywizjonów artylerii lufowej, raketowej i przeciwlotniczej.

- 15. Samodzielna Brzegowa Brygada Artyleryjsko-Raketowa, Sewastopol

Brygada została sformowana na bazie rozkonserwowanego dywizjonu stacjonarnego w Rezerwnoje, przejętego po SZU, oraz dwóch dywizjonów raketowych z 11. Brygady (Anapa). Trzonem brygady są trzy przeciwokrętowe dywizjony raketowe. 1. dywizjon z mobilnymi systemami K300P Bastion-P, 2. dywizjon stacjonarny brzegowy (podziemny) z systemami Utios, 3. dywizjon z mobilnymi systemami 3K60 Bał. Nowoczesne systemy Bastion i Bał wprowadzone zostały już po aneksji Krymu, natomiast brzegowy system Utios przejęty został po Ukraińcach (element byłego 85. Nadbrzeżnego Dywizjonu Raketowego). System Utios mieści się w podziemnych sztolniach, porażać może cele poprzez unoszone nad powierzchnią wyrzutnie z raketami 3M44 Progress. Rozmieszczony jest wysoko na górze (600 m n.p.m), w rejonie miejscowości Rezerwnoje pod Bałakławą i już po aneksji Krymu odbył strzelania ćwiczebne.

Czytaj też: [Rosyjskie rakiety szachują Morze Czarne](#)

Czytaj też: [Krym: Rosjanie reanimują radzieckie instalacje raketowe \[Video\]](#)

- 854. Samodzielny Brzegowy Pułk Raketowy, Sewastopol

Pułk wciąż występuje w niektórych źródłach, trudno określić jednoznacznie jego obecny status. Dywizjony wyposażone w mobilny system 4K51 Rubież rozmieszczone były na płw. Chersonesz.

- 127. Brygada Rozpoznawcza, Pargotowo

Związek taktyczny o charakterze specjalnym i rozpoznawczym (tzw. rozwiadka), sformowany od zera z końcem 2014 r. Trzonem brygady jest prawdopodobnie batalion dowodzenia, batalion specjalnego przeznaczenia (1. i 2. kompanie specnazu, kompania rozpoznawczo-desantowa, kompania rozpoznania technicznego), batalion rozpoznania radioelektronicznego (kompania rozpoznania radioelektronicznego i kompania WRE), kompania bezzałogowców i inne pododdziały.

Fot. mil.ru

W składzie jednostki znaleźli się także żołnierze SZU, niektórzy z dawnych oddziałów specjalnych (specnazu). Jednostka wzmacnia potencjał rozpoznawczo-bojowy zgrupowania na Krymie i może wykonywać zadania na korzyść 22KA lub dowództwa FCz.

- 388. Morski Punkt Rozpoznawczy, Sewastopol

Rozpoznawcza jednostka o charakterze morskich sił specjalnego przeznaczenia. Trzonem są dwie kompanie specnazu i kompania podwodnego minowania.

- 1096. Samodzielny Raketowy Pułk Przeciwlotniczy

Wzmocnieniu uległa obrona przeciwlotnicza Wojsk Lądowych. 1096. Pułk Przeciwlotniczy FCz rozformowano w wyniku reformy Serdiukowa w 2012 r., a jego baterie przekazano w skład 810 Brygady MP. Po aneksji Krymu pułk został odtworzony.

Uzbrojenie pułku stanowiły systemy Osa-AKM w dwóch dywizjonach raketowych. W lutym 2017 r. pojawiła się w mediach informacja o przebrojeniu pułku na Buk-M2 (z czasem możliwe jest przebrojenie pułku na system Buk-M3). Zadaniem pułku jest ochrona m.in. infrastruktury i okrętów FCz.

- 8. Samodzielny Brzegowy Pułk Artylerii, Symferopol/Perewalne

Formowanie pułku zaczęto jeszcze w 2014 r. z zasobów ukraińskiej 406. Grupy Artyleryjskiej oraz rosyjskiej 291. Brygady Artylerii z Troickiej w Inguszetii. Trzonem pułku są prawdopodobnie trzy dywizjony: lufowy (2S19 Msta-S), raketowy (BM-21 i 2B26 Grad, 9P140 Uragan) i przeciwpancerny (MT-12 Rapira, 9K123 Krizantiema-S).

- 133. Brygada Zabezpieczenia Materiałowo-Technicznego (MTO), Bachczysaraj

Sformowana jeszcze w 2014 r. Do jej zadań należy zabezpieczenie gotowości bojowej nie tylko FCz, ale całego zgrupowania krymskiego.

Na marginesie warto wspomnieć, że zabezpieczenie materiałowe zgrupowania na Krymie stanowiło od początku spory problem logistyczny (tylko most powietrzny i kerczeńska przeprawa promowa). Na półwyspie rozwinięto stacjonarny system zabezpieczenia materiałowo technicznego (Centrum MTO) z bazami i składami oraz mobilny komponent, który stanowi właśnie 133. Brygada.

- 68. Samodzielny Morski Pułk Inżynieryjny, Eupatoria

Trzonem pułku są trzy bataliony: inżynieryjno-saperski, inżynieryjny i inżynieryjno-techniczny oraz inne pododdziały, np. pluton płetwonurków.

- 4. Pułk obrony radiacyjnej, chemicznej i biologicznej (RChBZ), Sewastopol

Trzonem pułku są trzy bataliony. Należy wspomnieć, że tego typu jednostkom podlegają ciężkie wyrzutnie rakiet termobarycznych (miotacze ognia) typu TOS-1 i TOS-1A oraz pododdziały miotaczy ognia na transporterach BMO-T na bazie czołgu T-72.

- 475. Centrum Walki Radioelektronicznej, Sewastopol

Główny ośrodek walki radioelektronicznej na Krymie, skupiający pododdziały rozpoznania i zakłócania. Pododdziały wyposażone są w nowe środki WRE (ros. REB), w tym takie systemy jak: Murmańsk-BN, stacja zakłóceń R-330Ż Żitiel, stacja zakłóceń R-934BMW, mobilny system WRE RB-531B Infauna, system WRE nowego pokolenia 1RŁ257 Krasucha-4, czy systemy mobilne Liejer-3.

Krasucha-4 to system wzbraniający „dostępu” do danego obszaru i jego efektywnej lustracji, co odpowiada w amerykańskiej doktrynie koncepcji tzw. Anti-Access/Area Denial (A2/AD). Można uznać, że koncentrując tak silne środki WRE i OPL na Krymie Rosjanie skutecznie budują „bańkę” antydostępową.

- 171. Samodzielny Batalion 7. Dywizji WDW, Dżankoj

Od jakiegoś czasu mówiło się o planach sformowania na terenie półwyspu nowej jednostki Wojsk Powietrznodesantowych (WDW) z bazą w Dżankoj. Planowano, że w latach 2017-2018 w Dżankoj

zostanie sformowany batalion, a do 2020 r. - docelowo – pułk. W ten sposób odtworzony ma zostać 97. Pułk Desantowo-Szturmowy 7. Dywizji Wojsk Powietrznodesantowych (Noworosyjsk), tym samym dywizja ma zostać rozwinięta z dwupułkowej w trzypułkową. Przez jakiś czas w Dżankoj stacjonowały rotacyjnie batalionowe grupy taktyczne WDW, przykładowo do marca 2016 stacjonowała tam batalionowa grupa taktyczna 98. Dywizji WDW (Iwanowo).

Ostatecznie w grudniu 2017 r. zakończono formowanie 171. Samodzielnego Batalionu Desantowo-Szturmowego, wchodzącego w skład 7. Gwardyjskiej Dywizji Desantowo-Szturmowej (górskiej). Batalion ma być ukompletowany głównie mieszkańcami półwyspu, w 70% stanowić mają go żołnierze kontraktowi.

- 47. Dywizja Obrony Terytorialnej, Sewastopol

Do obrony obiektów tyłowych i walki z dywersantami sformowano na Krymie sztab i kadrową strukturę 47. Dywizji Obrony Terytorialnej (DOT). Dywizja ukompletowana jest rezerwistami czasowo powoływanymi na ćwiczenia (nie tylko z Krymu, ale także z innych regionów federacji). Formowanie zrębów dywizji zakończono w sierpniu 2016 r., a w ćwiczeniach „Kaukaz-2016” uczestniczył jeden z batalionów 47 DOT.

Obrona przeciwlotnicza WKS

Obronę przeciwlotniczą i przeciwrakietową na szczeblu operacyjno-strategicznym zapewnia nad Krymem 31. Dywizja Obrony Przeciwlotniczej (PWO) ze składu 4. Armii WWS i PWO, podległej Południowemu OW, ze sztabem w Rostowie nad Donem. Elementy dywizji rozlokowane są w Sewastopolu, Teodozji i Eupatorii. Wzmacnianie wyższego piętra systemu obrony przeciwlotniczej zaczęto już w marcu 2014 r., jednak w latach 2017-2018 znacząco ją wzmocniono wprowadzając na dyżur bojowy aż cztery dywizjony S-400 (styczeń 2017 dywizjon w Teodozji, w styczniu 2018 w Sewastopolu, we wrześniu 2018 w Eupatorii i listopadzie 2018 w Dżankoj).

Czytaj też: [Drugi dywizjon S-400 na Krymie w gotowości bojowej](#)

- 31. Dywizja Obrony Przeciwlotniczej

Jeszcze w 2014 r. na półwysp przerzucono pierwsze pododdziały z systemami S-300PMU, a niedawno dyżur bojowy zaczęły pełnić pododdziały z systemami S-400. W chwili obecnej dywizja składa się z dwóch pułków po dwa dywizjony każdy, uzbrojonych w systemy S-400.

Fot. mil.ru

- 12. Pułk Przeciwlotniczy, Sewastopol/Eupatoria

Trzonem pułku były początkowo dwa dywizjony wyposażone w systemy S-300PM. W każdym dywizjonie było 12 wyrzutni, łącznie 24 S-300PM. W roku 2018 pułk został przebrojony w systemy S-400.

Czytaj też: [Rosjanie wzmacniają obronę przeciwlotniczą Krymu](#)

- 18. Gwardyjski Pułk Przeciwlotniczy, Teodozja/Dżankoj

Pułk sformowany w 2014 r. po aneksji Krymu. Trzonem pułku są dwa dywizjony wyposażone w systemy S-400 - w Teodozji i Dżankoj. W każdym dywizjonie jest osiem wyrzutni, łącznie 16 S-400. Organiczną jednostką przeznaczoną do samoobrony jest dywizjon z sześcioma 96K6 Pancyr-S1. Pierwszy dywizjon pułku został przebrojony z S-300PM na S-400 i w sierpniu 2016 r., wziął udział w ćwiczeniach „Kaukaz-2016” z ćwiczebnym odpaleniem rakiet. W styczniu 2017 r. zaczął pełnić dyżur bojowy dywizjon w Teodozji, w listopadzie 2018 r. przebrojony drugi dywizjon, w Dżankoj.

Czytaj też: [Rosyjskie systemy S-400 i Pancyr ćwiczą na Krymie](#)

- 3. Pułk Radiotechniczny, Sewastopol, Liubimowka

Jednostka sformowana w 2014 r., po aneksji Krymu, na bazie 40. Brygady Radiotechnicznej Sił Powietrznych Ukrainy.

Oprócz powyższych SZ FR dysponują też szeregiem innych jednostek zapewniających funkcjonowanie zgrupowania krymskiego w różnych aspektach, są to, w szczególności, rozmieszczone w Sewastopolu:

529. Węzeł Łączności, Centrum Rozpoznania Radioelektronicznego, 224. Samodzielny Batalion Dowodzenia, 758. Centrum Zabezpieczenia Materiałowo-Technicznego (MTO), czy Arsenał nr 17. W Kerczu natomiast stacjonuje 3. samodzielny batalion drogowo-kolejowy.

Komponent powietrzny zgrupowania na Krymie

Pokaźnie wzmocniono lotnictwo, które do aneksji Krymu stanowiło przede wszystkim lotnictwo FCz. Warto przypomnieć, że na Krymie w czasach ZSRR czynnych było 16 lotnisk, infrastruktura do odbudowy i modernizacji jest więc duża. Oczywiście, bazy powietrzne w pierwszej kolejności rozwinięto tam, gdzie stacjonowały ukraińskie statki powietrzne. Zamierzano wykorzystać cztery lotniska użytkowane na półwyspie: Belbek, Gwardejskoje, Kacza i Saki.

Narastanie potencjału na Krymie związane jest mocno z utworzeniem pokaźnego zgrupowania powietrznego WKS. Elementy rozlokowane na Krymie podlegają 4. Armii WWS i PWO, podległej Południowemu OW, ze sztabem w Rostowie nad Donem. WKS bardzo poważnie wzmocnił komponent powietrzny na Krymie, który do tej pory stanowiło lotnictwo morskie z przestarzałym parkiem sprzętowym. Ruszył proces przezbrajania jednostek lotniczych.

Lotnictwo Floty Czarnomorskiej

Komponent lotniczy FCz przed aneksją Krymu składał się z trzech pułków: 25. (okrętowy ZOP), 43. i 917. Lotnictwo trudno było uznać za nowoczesne, jednakże od 2014 r. można zaobserwować nie tylko zmianę organizacyjną, ale i próby modernizacji. Wyposażenie lotnictwa FCz w nowe, zmodernizowane samoloty rozpoznawcze i przeciwpodwodne jest tylko kwestią czasu. Warto przy tym zaznaczyć, że zwiększenie efektywności rozpoznawczej i przeciwpodwodnej na Morzach Czarnym i Kaspijskim odbywać się może przez czasową rotację na Krym samolotów z innych baz. Przykładowo, w sierpniu 2016 r. na Krym przemieszczono samoloty typu Tu-142 i Il-38 ze składu Floty Północnej.

Czytaj też: [Na Krym powrócą rosyjskie bombowce i okręty podwodne](#)

- 318. Mieszany Pułk Lotniczy, Sewastopol, Kacza

Pułk powstał w 2014 r., po przeformowaniu bazy lotniczej w Kaczy. Na wyposażeniu pułku są m.in. śmigłowce Mi-8 i Ka-27, samoloty transportowe An-26 i latające amfibie Be-12.

- 43. Morski Szturmowy Pułk Lotniczy, Sewastopol, Saki

Pułk stanowił i stanowi nadal podstawowy komponent uderzeniowo-rozpoznawczy FCz. Jego wyposażenie to samoloty bojowe Su-30SM, Su-24M i Su-24MR. Od 2015 r. trwa proces przezbrajania jednostki - pułk zaczęto wyposażać w wielozadaniowe myśliwce Su-30SM.

Siły-Powietrzno Kosmiczne (WKS)

W listopadzie 2014 r. publicznie stwierdzono, że na Krymie sformowana zostanie 27. Mieszana Dywizja Lotnicza ze sztabem na lotnisku w Belbeku pod Sewastopolem.

Dawne ukraińskie lotnisko w Belbeku, siedziba 204. Brygady Taktycznej Awiacji, zostało odremontowane i przystosowane do przyjęcia pułku lotniczego. Z końcem listopada do Belbeku przebazowano 14 maszyn bojowych z Kraju Krasnodarskiego - dziesięć Su-27SM i cztery Su-30M2. Trwa proces przezbrajania jednostek na Krymie, w tym zwłaszcza 38. Pułku.

Czytaj też: [Rosyjskie Su-27 i Su-30 rozmieszczone na Krymie](#)

- 27. Mieszana Dywizja Lotnicza, Sewastopol

Samoloty do nowo sformowanej dywizji przeważnie należą do związków taktycznych WKS, które przezbrajane są w samoloty nowej generacji. Przykładowo Su-27SM i Su-30M2 przerzucono na Krym z Kraju Chabarowskiego (27. pułk, baza Dżemgi), który przezbrajano na maszyny Su-35S.

- 37. Mieszany Pułk Lotniczy, Gwardejskoje

Pułk składa się z dwóch eskadr, bombowej i szturmowej, po 12 samolotów każda. Na wyposażeniu pułku Su-24M i Su-25SM. Sugerowano, że w 2016 r. Su-24M zostaną zastąpione przez Tu-22M3M, co do tej pory nie miało jednak miejsca.

- 38. Pułk Myśliwski, Belbek

Pułk organizacyjnie składa się z dwóch eskadr. Na wyposażeniu pułku są samoloty Su-27P, Su-27UB, Su-27SM, Su-30M2. Jednostka sukcesywnie przezbrajana jest na nowe samoloty Su-30SM (jedna eskadra). Pułk planowo ma mieć jakoby ok. 30 maszyn.

Warto wspomnieć o zakończeniu w listopadzie 2018 r. budowy nowego pasa startowego (3450 m) zdolnego przyjmować nawet największe samoloty wojskowe i cywilne.

Su-30SM Floty Czarnomorskiej. Fot. mil.ru

- 39. Pułk Śmigłowców, Dżankoj

Nie brakuje na Krymie także śmigłowców transportowo-bojowych i bojowych podległych Wojskom Lądowym (tzw. lotnictwo armijne – Armiejskaja Awiacja, AA). W Dżankoj sformowano 39. Pułk Śmigłowców, który jest w trakcie wyposażania w najnowsze typy śmigłowców.

Brygada wchodzi w skład 27. Dywizji i prawdopodobnie składa się z trzech eskadr: eskadry transportowo-bojowej na Mi-8AMTSz i dwóch eskadr uderzeniowych (szturmowych): jednej na Mi-35M, drugiej na Ka-52.

Komponent morski Floty Czarnomorskiej na Krymie

21 grudnia 2014 r. odtworzono Krymską Wojenno-Morską Bazę (WMB) FCz ze sztabem w Sewastopolu. Odtworzono, gdyż WMB istniała na Krymie w latach 1976-1996. Symbolicznym jest to, że sztab WMB znajduje się na ul. Rudniewa, dokładnie w tym samym miejscu, gdzie do 19 marca 2014 r. funkcjonował sztab ukraińskiej floty wojennej. Bazie podlegają wszystkie siły morskie oraz siły obrony brzegowej na półwyspie. Warto przy tym pamiętać, że istnieje również druga wielka baza floty w Noworosyjsku i tam stacjonuje część sił i środków.

Warto zwrócić uwagę na nagły i skokowy wzrost intensywności tzw. „morskich pochodów”, czyli wyjść w morze, których liczba w 2014 r. wzrosła półtorakrotnie w stosunku do roku poprzedniego. Zwiększyła się także dynamika ćwiczeń morskich, w tym ze strzelaniem artyleryjskim i raketowym.

Dowództwo FCz ma pod swoimi rozkazami na Krymie (WMB Sewastopol) zarówno nawodny komponent uderzeniowy, jak i poważne siły ochrony rejonu wodnego i pomocnicze, natomiast komponent podwodny (brygada o.p.) stacjonuje formalnie w Noworosyjsku, ale de facto jej jednostki znajdują się często w Sewastopolu.

- 30. Dywizja Okrętów Nawodnych

Stanowi główny komponent uderzeniowy FCz i skupia największe okręty nawodne, w tym m.in. krążownik proj. 1164 Moskwa oraz kilka innych dużych okrętów nawodnych.

Fregata Admirał Makarow. Fot. mil.ru

Obecnie trwa proces wzmocnienia dywizji poprzez wchodzenie do służby nowych okrętów, chociażby sześciu zamówionych fregat proj. 11356M (w nomenklaturze rosyjskiej to okręty dozorowe –

storożewyje korabli). W 2016 r. weszły do służby we FCz Admirał Grigorowicz i Admirał Essen, natomiast w 2017 Admirał Makarow.

Potencjał ofensywny FCz wzmocniły nie tylko okręty nawodne z pociskami manewrującymi typu Kalibr, ale także okręty podwodne.

Fot. mil.ru

Czytaj też: [Korweta z raketami Kalibr w Sewastopolu](#)

- 197. Brygada Okrętów Desantowych

Główny komponent FCz, który brał aktywny udział w operacji krymskiej, a później stanowił ważny element tzw. "syryjskiego ekspresu" – morskiego komponentu zaopatrzeniowego sił ekspedycyjnych w Syrii. Brygada składa się z kilku okrętów desantowych proj. 775/775M i proj. 1171.

Fot. mil.ru

- 41. Brygada Małych Okrętów Raketowych

Brygadę stanowi kilka małych okrętów raketowych proj. 1239 i 12341 (w 166. Dywizjonie) oraz kilka kutrów raketowych proj. 12411/M (w 295. Dywizjonie).

- 68. Brygada Okrętów Ochrony Wodnego Rejonu

W skład jednostek ochrony wodnego rejonu, a więc samej bazy i podejść do niej wchodzi przede wszystkim nieduże okręty ZOP i trałowce. Do tego dochodzą jednostki pomocnicze, zabezpieczające, ratownicze, hydrograficzne etc.

Trzeba pamiętać, że znaczna część sił FCz (w tym okręty podwodne) stacjonuje na co dzień w Noworosyjsku i w każdej chwili może przejść na Krym, w celu wzmocnienia morskiego zgrupowania floty. Plany rozbudowy floty także związane są z militaryzacją Krymu i sytuacją polityczno-wojskową w basenie Morza Czarnego. Przykładowo, w grudniu 2014 z dywizjonu okrętów podwodnych utworzono 4. Samodzielną Brygadę Okrętów Podwodnych, która składa się obecnie z sześciu okrętów podwodnych o napędzie spalinowo-elektrycznym.

- 102. Oddział Specjalnego Przeznaczenia do walki z podwodną dywersją

Oddział stanowią pławonurkowie specnazu oraz przeciwdywersyjne kutry projektu 21980 Graczonok. Zadaniem oddziału jest ochrona przeciwdywersyjna infrastruktury i okrętów FCz, z tym, że ostatnio zaczęto także patrolowanie skomplikowanego konstrukcyjnie mostu kerczeńskiego (długość łączna 19 km).

Obrona Powietrzno-Kosmiczna (WKO)

Na Krymie istnieją także elementy kontroli i rozpoznania przestrzeni kosmicznej, w tym także obiekty przejęte po aneksji i zmodernizowane. Tak było m.in. z 40. Centrum Dowódczo-Pomiarowym (Komandno-Izmieritelnyj Kompleks - KIK) w Eupatorii, gdzie przejęto ukraińską infrastrukturę i personel. W skład 40. Centrum wchodzi też najprawdopodobniej 808. Radiotechniczny Węzeł w Sewastopolu.

Częścią wojsk WKO jest także niezwykle ważna placówka pod Sewastopolem z radarem dalekiego zasięgu typu 5N86 Dniepr. Jego zmodernizowanie i ponowne uruchomienie zapowiadano już w 2014 r., ale do tego zapewne nie dojdzie - ostatnio mówi się o posadowieniu na przylądku Chersones radaru Woroneż-SM.

Czytaj też: [Rosyjski radar dalekiego zasięgu wraca na Krym](#)

Inne resorty siłowe na Krymie

Federalna Służba Bezpieczeństwa

- Oddziały Straży Granicznej, morskiej i lądowej, wchodzące organizacyjnie w skład Federalnej Służby Bezpieczeństwa (FSB). Jak ważny jest to komponent militarny na Krymie świadczy listopadowy incydent kerczeński. Główną rolę w neutralizacji ukraińskich okrętów (holownika i dwóch kutrów artyleryjskich) odegrał m.in. okręt patrolowy Straży Granicznej projektu 22460 - Izumrud.

Rosgwardia

- 112. Brygada Wojsk Wewnętrznych MSW

112. Brygadę Wojsk Wewnętrznych sformowano po aneksji, z zadaniem szeroko pojętej ochrony bezpieczeństwa na terenie półwyspu, w tym w postaci działań kontrdywersyjnych i pacyfikacyjnych. Brygada składa się z oddziałów patrolowych oraz oddziału rozpoznawczego „Ryś”, przeznaczonego do walki z terroryzmem. Oddziały rozlokowane są na terenie półwyspu, m.in. w Symferopolu, Sewastopolu, Eupatorii i innych mniejszych miejscowościach. W wyniku reorganizacji WW brygada weszła w skład nowo utworzonej Rosgwardii - Federalnej Służby Wojsk Gwardii Narodowej (FSWNG).